

( )

:

:

پس از بررسی پاسخ‌هایی که به RFP^۱ تدوین شده وزارتخانه داده شد، پنج کنسرسیوم پذیرفته شدند که در نهایت شرکت BNP-Paribas با حداقل قیمت و امتیاز فنی به عنوان مشاور پروژه واگذاری امتیاز بهره‌برداری تلفن همراه ایران، انتخاب گردید. شرکت مذکور با مسئولیت بازاریابی و امور مالی، همراه با شرکت Analysis در بخش مخابرات و شرکت Gide در بخش حقوقی، کنسرسیومی تشکیل داد و قرارداد مشاوره را در ۱۳۸۱/۱۱/۱۵ امضا کرد.

وزارتخانه برای نظارت بر عملکرد مشاور مذکور، از متخصصان اتحادیه جهانی مخابرات (ITU) نیز دعوت به عمل آورد و شرکت شاهین ارتباط تهران را به عنوان مشاور داخلی انتخاب کرد.

مشاور پروژه، کار هدایت آن را در چهار فاز به شرح زیر تعریف کرد.

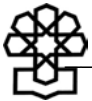
الف) کارهای مقدماتی

ب) آماده سازی اسناد تبلیغ و اطلاع رسانی در سطح بین‌المللی

ج) برگزاری مزایده بین‌المللی

د) واگذاری امتیاز بهره‌برداری

فاز اول پروژه، با برگزاری جلسات، متعدد، با همکاری تیم‌های متشکل از مخابرات، گمرک، وزارت بازرگانی، بانک مرکزی، مرکز آمار، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و ... جمع‌آوری اطلاعات لازم را سامان داده و پس از آن از تیرماه سال ۸۱ فاز دوم پروژه یعنی آماده سازی اسناد تبلیغ انجام داد و اطلاع رسانی را با برگزاری چهار سمینار در کشورهای فرانسه، سوییس و جزیره کیش پیگیری کرد.

در تاریخ ۲۳ و ۲۴ مهر ماه ۱۳۸۲ فاز سوم پروژه یعنی برگزاری مزایده و فروش اسناد آن (به مبلغ ۲۰ هزار یورو و یا ۲۰۰ میلیون ریال) انجام گرفت. از مهم‌ترین شروط مزایده، داشتن حداقل ۲۰ درصد سهم سرمایه‌گذاری توسط اپراتور و یا شرکت‌های ایرانی است که برای هر یک از شرکاء می‌توانست تا ۸۰ درصد افزایش داده شود و همچنین کنسرسیوم‌هایی می‌توانستند در مزایده شرکت کنند که در زمان شرکت در مزایده حداقل دو میلیون خط تلفن همراه در نقاطی در دنیا واگذار کرده و حداقل ۵۰۰ میلیون یورو اعتبار بانکی و ۲۵۰ میلیون یورو نقدینگی داشته باشند.

برای انتخاب اپراتور، مقرراتی (Regulations) ارائه شد که در آن، برای ارزیابی پیشنهادات فنی ۱۰۰ امتیاز برای موارد زیر پیش‌بینی شده است.

۱. طرح پوشش شبکه ۳۰ امتیاز
۲. کیفیت شبکه ۷/۵ امتیاز
۳. برآورد صحیح شبکه ۲/۵ امتیاز
۴. تعرفه کمتر ۱۵ امتیاز
۵. طرح سرمایه‌گذاری مستدل ۱۵ امتیاز
۶. پیشنهادات سرویس‌های جدید ۵ امتیاز
۷. توانایی تیم مدیریت ۵ امتیاز
۸. مشارکت بیشتر ایرانیها (بیش از ۲۰ درصد) ۳/۵ امتیاز
۹. مشارکت بیشتر خارجی (بیش از ۲۰ درصد) ۳/۵ امتیاز
۱۰. تعداد بیشتر مشترکین اپراتور خارجی (بیشتر از کف تعیین شده) ۱۰ امتیاز
۱۱. تعداد بیشتر کشورهای که اپراتور خارجی سرمایه‌گذاری کرده ۳ امتیاز

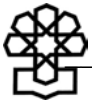
بندهای ۱ تا ۷ موارد فوق که دارای اهمیت زیادی است، عموماً صفت کیفی است و میزانی برای سنجش آن‌ها وجود ندارد لذا اختصاص ۸۰ امتیاز به ۷ مورد فوق معقول نیست و امکان انتخاب صحیح را فراهم نمی‌کند.

بندهای ۸ و ۹ با هم متضاد بوده و اگر سهم ایرانی بیش از ۲۰ درصد شده و حتی تا ۸۰ درصد هم افزایش یابد همان ۳/۵ امتیاز اختصاص می‌یابد، ضمن اینکه فعالیت‌های قبلی شرکت‌های ایرانی در ارزیابی‌ها ملحوظ نشده و با این حساب هر صنفی فارغ از رشته کار و میزان تجربه و تخصص می‌تواند در این مزایده شرکت کند زیرا که قابلیت شریک خارجی در بندهای ۱۰ و ۱۱ احصاء شده و در نتیجه وجود شریک داخلی می‌تواند صوری باشد.

در بخش دوم سند Regulations، مسئولیت مدیریت فنی (طراحی، نصب و توسعه، بهره‌برداری و نگهداری از شبکه و تمام پشتیبانی فنی توسعه و بهره‌برداری شبکه) به شریک خارجی شرکت برنده داده شده که حقوق ویژه‌ای را برای اپراتور خارجی تعیین کرده است و تعهدی برای شریک ایرانی سهامدار کنسرسیوم در مسئولیت‌های اساسی کار (یعنی بخش فنی) تعیین نشده است.

بالاخره با همین شرایط مزایده برگزار شد و از بین شرکت کنندگان در مزایده، شرکت ایران سل با ترکیب ۷۰٪ سهم شرکت ترک‌سل کشور ترکیه و اریکسون سوئد و ۳۰٪ سهم دو شرکت ایرانی (شرکت پرمان ارتباط بنیاد مستضعفان و شرکت الکترونیک ایران وزارت دفاع به عنوان برنده مزایده انتخاب شد.

یکی از دلایل برنده شدن شرکت ایران سل (در واقع ترک سل) این بوده است که شرکت مذکور تا دسامبر سال ۲۰۰۳ دارای ۱۸/۶ میلیون مشترک، (فقط در ترکیه) بوده است و قبول کرده که از محل درآمد خود در ایران سهم

بیش‌تری را به ایران پرداخت نماید. (باید توجه کرد که شرکت ترک‌سل دارای ۱۸/۶ میلیون تلفن همراه در خارج بوده است زیرا شرکای ایرانی، شرکت ایران سل، هیچگونه شراکتی در منافع خارجی شرکت مذکور، در خارج کشور ندارد).

.
شرک ایران سل که ۷۰ درصد آن در مالکیت شرکت‌های خارجی (ترکیه و سوئد) است برای اخذ امتیاز باید ۳۰۰ میلیون یورو به دولت ایران پرداخت نماید. این شرکت همچنین برای ایجاد هر خط تلفن همراه، باید حداکثر ۱۰۰ یورو سرمایه‌گذاری کند. با این حساب برای دو میلیون خط حداکثر ۵۰۰ میلیون یورو سرمایه‌گذاری مورد نیاز خواهد بود. امتیاز واگذار شده به کنسرسیوم مذکور می‌تواند تا ۱۶ میلیون خط توسعه یابد، مدت اولیه حق بهره‌برداری از شبکه ایجاد شده توسط کنسرسیوم مذکور، ۱۵ سال بوده که پس از آن در صورت نیاز، هر پنج سال یکبار می‌تواند تمدید شود.

.
همانطور که در بند ۲ گزارش آمد، مجوز صادره برای کنسرسیوم مذکور تا ۱۶ میلیون خط است، ولی قرار است در مرحله اول ۲ میلیون خط واگذار شود. کنسرسیوم مذکور اجازه دارد. در قبال واگذاری هر سیم کارت به متقاضیان، ۱/۵ میلیون ریال وجه اولیه دریافت نماید. از این مبلغ ۳۰۰ هزار ریال آن بابت مالیات به دولت ایران پرداخت خواهد شد و مابقی (۱/۲ میلیون ریال) را برداشت خواهد کرد. به این ترتیب در مرحله واگذاری دومیلیون شماره اولیه مبلغ ۲,۴۰۰ میلیارد ریال تقریباً معادل ۲۴۰ میلیون یورو درآمد خواهد داشت.

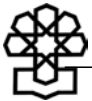

برابر مجوز صادره، کنسرسیون می‌تواند حق مکالمه را ۲۰ درصد کمتر و حداکثر ۴۰ درصد بیش از تعرفه مکالمات شرکت مخابرات ایران دریافت نماید که با توجه به قیمت‌های جاری پیش‌بینی می‌شود متوسط درآمد ماهانه هر خط تلفن همراه بیش از ۱۵۰,۰۰۰ ریال (معادل ۱۵ یورو) شود.

درآمد کنسرسیون از محل مکالمات، در مدت ۱۵ سال مجوز اولیه بهره‌برداری و برای ۲ میلیون شماره اول، بالغ بر ۵۴ هزار میلیارد ریال، معادل ۵/۴ میلیارد یورو خواهد بود، به این درآمد، باید افزایش تعرفه مکالمات و درآمدهای ناشی از ارائه دهها سرویس ویژه را اضافه نمود.

کنسرسیون موظف است که از درآمد ناشی از خدمات ۲۸/۱ درصد را به دولت ایران پرداخت نماید. که در وضعیت کنونی از محل ۵۴ هزار میلیارد ریال خود حدود ۱۵ هزار میلیارد ریال سهم دولت ایران و مابقی از آن کنسرسیون خواهد بود.

پس جمع درآمد کنسرسیون فقط از محل فروش سیم کارت و حق مکالمه (با تعرفه‌های جاری) بالغ بر ۴۵,۵۴۶ میلیارد ریال خواهد شد که با کسر هزینه‌های اولیه حق امتیاز و تأسیس شبکه و نگهداری بعدی از شبکه (حدود ۱۰ درصد درآمد) سود خالص آن، بالغ بر ۳۰ هزار میلیارد ریال، معادل ۳ میلیارد یورو خواهد بود، ملاحظه می‌شود. کنسرسیون حداکثر در ۱/۵ سال اول بهره‌برداری، سرمایه‌گذاری انجام شده برای دو میلیون شماره اولیه را مستهلک و حداقل ۱۳/۵ سال سود خواهد برد. اضافه می‌شود که مبلغ ۳۰۰ میلیون یورو و اولیه حق امتیاز یکبار دریافت شده و برای توسعه‌های بعدی هزینه‌ای پیش‌بینی نشده است. حال اگر کنسرسیون هدف خود را تا ۱۶ میلیون شماره تعریف نماید درآمد ناشی از این امتیاز برای کنسرسیون، بالغ بر ۲۴

هزار میلیارد ریال یا حدود ۲۴ میلیارد یورو خواهد بود که شرکت ترک سل سهم خود را از محل سود با ضریب ۷۰ درصد بصورت ارز از ایران خارج خواهد نمود.

.

۴-۱ با توجه به اصل ۴۴ قانون اساسی شبکه مخابراتی (تلفن) مالکیت دولتی داشته و واگذاری آن به بخش غیر دولتی مغایر با این اصل خواهد بود.

۴-۲ برابر ماده ۲۸ قانون برنامه سوم، اجازه فعالیت در عرضه خدمات پستی و مخابراتی که در ماده ۱۲۴ قانون مذکور تصریح شده است، فقط باید به بخش غیر دولتی داخلی داده شود که : با توجه به دو شرکت عضو کنسرسیون که از زیر مجموعه‌های وزارت دفاع و پشتیبانی و بنیاد مستضعفان است، این بخش از کنسرسیون دولتی بوده و با هدف برنامه مغایرت دارد.

: شرکت خارجی ۷۰ درصد کنسرسیون را در اختیار دارد، که با هدف برنامه، یعنی فعالیت شرکت‌های داخلی مغایرت است و عملاً میدان به شرکت خارجی سپرده شده است.

۴-۳ حضور شرکت خارجی در کنسرسیون و هدایت و مدیریت امور فنی توسط نیروهای خارجی، باعث سلطه و نفوذ بیگانه بر بخشی از ارتباطات حساس و محرمانه نظام و مردم خواهد شد که مغایر با بند ۵ اصل سوم، بند ۸ ماده ۴۳ و اصل ۱۵۳ قانون اساسی است.

۴-۴ برابر اصل ۲۵ قانون اساسی، استراق سمع و کنترل مکالمه‌ای که لازم باشد باید به حکم قانون انجام پذیرد، پس اگر مراجع قانونی لزوم چنین موردی

را تشخیص دهند، باید مورد را از طریق کنسرسیوم که وظیفه نگهداری و بهره برداری شبکه را به عهده دارد اعمال قانون نماید و طبیعی است که این درخواست باید با اطلاع شرکت اصلی کنسرسیوم (یعنی شرکت ترک سل) انجام پذیرد، که مسلماً به مصلحت مملکت نخواهد بود.

بر مبنای:

ماده ۱۲۴ قانون برنامه سوم توسعه زیر ساخت شبکه مخابرات شامل خطوط انتقال راه دور و بین الملل از طریق شبکه‌های مایکروویو و فیبر نوری و مدارات ماهواره‌ای، اتصال به شبکه سوئیچ بین شهری و بین الملل ثابت (شبکه‌های مخابراتی) از وظایف حکومتی محسوب شده و به عهده شرکت مخابرات دولتی است.

بر اساس توافق وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و اپراتور دوم تلفن همراه، خطوط مورد نیاز اپراتور مذکور نیز توسط شرکت مخابرات ایران تعهد، و تأمین خواهد شد ولی با توجه به تأخیر در بهره برداری از توسعه شبکه زیر ساخت برنامه سوم توسعه، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات موافقت کرده است که اگر نتواند به موقع خطوط انتقال مورد نیاز شرکت ایران سل را تأمین نماید،

BTO

که این امر بر خلاف اصل ۴۴

قانون اساسی و مجوز صادره در ماده ۱۲۴ قانون برنامه سوم توسعه است و به مصلحت مملکت نخواهد بود زیرا سپردن شبکه مادر مخابراتی به شرکت‌های غیر دولتی بخصوص شرکت‌هایی که شریک خارجی داشته و توان

مدیریت فنی ایرانی‌شان در برابر مدیران خارجی ضعیف باشد عملاً سپردن امور فنی و بهره‌برداری به مدیریت خارجی خواهد بود و امنیت ارتباط را مخدوش خواهد کرد.

همچنین وزارتخانه در توافق نامه، تأمین خطوط ترانک مورد نیاز ارتباط بین شبکه اپراتور دوم را با شبکه‌های^۲ PSTN و^۳ PLMN متعلق به دولت (شرکت‌های مخابرات استانی، شرکت ارتباطات زیر ساخت و شرکت ارتباطات داده‌ها و شرکت ارتباطات سیار) تعهد نموده است.

دلایلی که:

می‌تواند برای جذب سرمایه خارجی در هر کشوری عنوان شود به شرح زیر است که چهار دلیل آن در بخش خدمات مخابرات صدق نکرده و دلیل پنجم می‌تواند توجه پذیر باشد:

(جذب سرمایه خارجی برای جبران کمبود منابع مالی که با توجه به وجود سرمایه مردمی در مخابرات، قابل توجیه نیست، نمونه سرمایه مردمی حاضر در عرصه توسعه مخابرات فروش بیش از ۵,۶۴۰,۰۰۰ فیش با درآمد بالغ بر ۲۵ هزار میلیارد ریال ظرف مدت ۲۰ روز در اسفند ماه سال ۱۳۸۲ است که از نظر حجم مالی در چنین مدت کوتاهی در هیچ جای دنیا سابقه نداشته است.

(جذب سرمایه خارجی برای تولید و تأمین بخشی از مصرف در داخل، ولی عمدتاً برای دستیابی به بخشی از بازار خارجی سرمایه‌گذار خارجی، که این

² Public Switched Telephone Network

³ Public Mobile Network

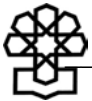

مورد هم به دلیل خدماتی بودن کار سرمایه‌گذار، دستیابی به بازارهای جهانی را شامل نمی‌شود.

(جذب سرمایه خارجی برای انتقال تکنولوژی به داخل کشور، که در این مورد هم شرکت خارجی، تجهیزات ساخته شده را وارد کشور کرده و نصب و راه اندازی خواهد کرد و خدمات را به متقاضیان ارائه نموده و درآمد خود را به صورت ارز از کشور خارج خواهد کرد، به عبارت دیگر نتیجه‌ای بنام انتقال تکنولوژی برای ایران نخواهد داشت. اضافه می‌شود که روش‌های الف، ب و ج در جذب سرمایه خارجی در عرصه تولید تجهیزات مخابراتی مفید بوده ولی در عرصه خدمات، بخصوص در بخش مخابرات نمی‌تواند قابل توجیه باشد.

(در بعضی کشورهای وابسته؛ و حکومت‌هایی که با مشکل امنیت داخلی مواجه هستند، جذب سرمایه خارجی با هدف تحکیم حکومت و استفاده از قدرت کشورهای خارجی خواهد بود و سرمایه‌گذارانشان در کشور هدف، سرمایه‌گذاری می‌کنند، که این مورد اولاً با توجه به پشتوانه مردمی حکومت ایران و استحکام آن، مفهومی ندارد، ثانیاً شرکت ترک سل و یا در حقیقت کشور ترکیه، پشتوانه آنچنانی برای هیچ کشوری، بخصوص برای ایران نخواهد بود، و ثالثاً واگذاری ارتباط یک کشور به شرکت‌های بیگانه، ضد اهداف امنیتی هر حکومتی است و امکان، شنود، کنترل و ایجاد اختلال در شبکه مخابراتی کشور را براحتی برای بیگانه فراهم آورد.

(جذب سرمایه گذار خارجی برای پوشش ضعف مدیریت‌های حاکم بر تشکیلاتی که سرمایه‌گذار خارجی را بدون وجود یکی از اهداف چهارگانه فوق به سیستم خود راه داده و برای حضور آن قوانین جاریه مملکت را دور می‌زند.

.
از مجموع مطالب فوق می‌توان نتیجه گرفت که حضور سرمایه‌گذار خارجی و بخصوص شرکت ترک سل در شبکه مخابرات کشور از جهات اقتصادی، امنیتی، فنی و علمی، مزایایی برای کشور به همراه ندارد و این شیوه از کار ناشی از ضعف مدیریت داخلی است.

.
پیشنهاد می‌شود برای جلوگیری از ضرر و زیان آینده در ابعاد مختلف اقتصادی، فنی، امنیتی و حفظ منافع نظام قبل، از عقد قرارداد، بررسی جامعی، از شرایط حاکم بر مزایده بخصوص در ابعاد امنیتی و قانونی بعمل آید.

:

: نکاتی درباره انتخاب اپراتور دوم تلفن همراه (واگذاری رایانه خدمات
مخابراتی به بخش خصوصی)

: محمدرضا محمدخانی

: پژوهش‌های زیربنایی

: محمداکرم محقق

:

:

۱. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.

۲. قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران.

۳. گزارش‌های شرکت مخابرات ایران.